

ભાવગરબાવળીના મોટ

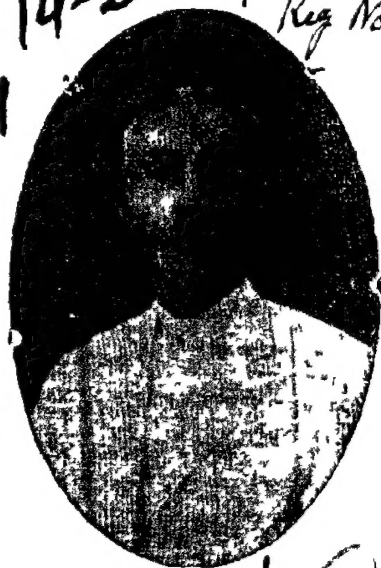
૨૧૨૩૩

ત્રીજી ધોગણ લાડી બાળાઓ માટે
ગુજરાતના પસિદ્ધ સાક્ષર
સ્વર્ગવાસી નવલરામ લક્ષ્મીરામ કૃત.
મરકરી તથા ગાયકવાડી કેળવણીખાતામાં ચાલતી

ખા. - ૧૫ ના નાટ

14-2-24

Reg No-171

સર્વ હક ગ્રાધીન

સને ૧૯૨૪ વા-મુઆરિ

રચનાર—છગનલાલ નાગીરામ શહે
કિમત બે આના.] શાહપુર—સુરત.

છબનસાલ મોતીરામ શાહ કૃત.

પ્રધાપીત

સરસ્વતી

આળ ગરબાવળી 'ની નોટ.

કોપીરાઈટ સંગ્રહ

આળ પ્રાર્થના	સ્ત્રી=નુગ્ધ	મુમાર્ગ=ખરો રંગો
પ્રાર્થના=માગળી	આલગ્ને=આપગ્ને	દિવ=મન, અતર
આપ=નમે પોતે	મકટ=દુ ખ, પીડા	વસાન=ગ્યાન
પ્રાળી માત્રના=મ વળાગર	ટાળજે=મટાડજે, દૂર	પગમારથ=પગેપકાર,
પ્રાળી પદાર્થના	કરજે	પારકાનુભવ કરવું તે
શક્તિ=મળ, નર	વા'લ=હેત	પ્રાણુ=પુરેપુરે
માપ=પ્રમાણ	સુભુદ્ધિ=સારી બુદ્ધિ	બ્યસન=ટેવ, આદત
પાય લાગુ=પગે લાગુ	કાષો=કાઠી નાખો	લગાડજે=પાડજે
પ્રથમ=પહેલું	કુતર્ક=નહારા વિચાર	અતર=મન
તમ=તમારું	કુચાલ=નહારી ચાલ	હિલાડજે=ખોલજે
પ્રેમ=હેત, પ્રીત	મંવ=સેવા, ચાકરી	ફેલાવો કરજે
અમપર=અમાનપર	ટેવ=આદત	શુદ્ધ=ચાકર
રહેમ=દયા, મહેમાની	હરે=અહ ભો	જોગ=જાયક
ક્ષેમ=કુશળ, આરોગ્ય,	અહમેવ=અહ કાર મર્વ	યોગ્ય=જાયક
શરીરે સુખી	માષાળુ=માષાધાળા	નિશાળે જતી છે.
કુશળ-આરોગ્ય, જરીગે	મીઠા=મધુર	ડીનુ વર્ણન.
સુખી	ખોલ=વાણી, રાખ	વર્ણન=હકીકત, વાત
ભાડુ=સગા, ભાઈએન	ભાવ=હેત, પ્રીતિ	વાલી=ધ્યારી
આથ ટોળુ	નિભાવ=ટકાવ, ગુજરાન	છોટી=નાની

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાત્રી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાક ૧૧૨૩૩ વર્ગીક

પુસ્તકનુ નામ ડા.પી.ગાંધીયજીના નોટે

વિષય 7144.5, 17, 181

ઝા'પણુ=સમજણુ
રાદો=કુણ્ઝો
દાદો=દિવસ, દહાડો
વા'લો=મળગકામા,
પરોઢીએ
નિત્ય=દરરોજ હ મેગા
પ્રીતિ=હોસથી, ખુશીથી
ભાવે=હોસથી
ચૂકે=ભૂલે, વિસરે
કા કાળે=નખતે
સિલેટ=પથરપાટી,
ચેટ
સાહી=પટ્ટી ઝાલી
દીમે=દેખાય
હમહમ=હરખાતી હર-
ખાતી
સગમ=સારી
દરે છે=નક્કી થાય છે
વાતો=વાત્તાઓ
હરખ=આનંદ, ખુશાલી
સગવને=અધાને, સર્વને
રસાળી=રસવાળી

ખોલ=શબ્દ, વાણી
મન ગમે=મનને પસંદ
પડે
છાડીઓની ઉઝાણી.
ઉઝાણી=મિળ્યાતી
અલીઓ=ખેનો
હળીમળી=સપી
કા=કાઠ
આણી=લાવી
ખોળી=શોધી
અછડી=એડી, ખાટેલી
સરતા=માવા
ખોરા=વાસ મારતા
કાકડી=ચુકી નયણુ
ઢાલ=દરાખ
ખર્ફળ=ખરફળ
ખર્ફળ સરખી=ખરફળ
ચોસલા જેવી
હરખી=ખુશી થઇ
ક્રમે=ક્રાઇ પણુ રીતે
હાર્યો=ભાગ્યો
ખપે=ઉપયોગમા આવે, બિચારી=ગરીબ

કામ લાગે
મમગ એ જાતના થાય
છે ખાગ ને મોળા
ગટ કરી ગયા-ખાઈ
ગયા
પાય પકાત=પાડવા,
હોતગ જેખી,
કર્મીપુરી, સત્રફણી
વગરે
છલ મગવળે=મોમા
પાણી આવે ખાવાનું
મન થાય
ગળગળતુ=ઘીથી નીતનું
મો બળતુ=તીખુ તમ
તમતુ
ખોખો=પોસ
ખાગેક=મુકુ ખગ્ગુર
સેકયો=શેડલો
ખાનુ=ચોરીને
ધુપાવી=સનાડી
નાળી=મોડવી, કાઢી
રેતી=રડતી
ખપે=ઉપયોગમા આવે, બિચારી=ગરીબ

भास=पांसे	परमेष्ठ	अटिआतो
मिग/मानी=डिआणी	रूपा=भड़ेर, दया	भरेरा=पोतानो, फेश
गुजरानतो वनस्पति	भरतभ=रि दुस्तान	पाउठो=छेछो, धारे
वैलव.	भागे=वणी	सउ=गणी
भाग १ लो.	भन=चद	निद्यामान=सगवती
वैभर गोआ	मुडी=भगभ, नारी	मभाना=आठ डाभा
रुड=सारे	दगदग=गडिआडा	डाड्या
भनद दग	मार्जि=मा	उभरदगी डड आधी
जगरीगे परमेष्ठ	दगदग माडी दुणी गया	भआरी आगस दूर
धया गता ता	गडिआटमा आती	डुकी
दीता नदर आनद	पया	भदर पडा=मेदान पडा
धर रगा	आव नगद	प्रायात धायातेया
धान्य आनाग	जनम-गिदगी	थाआ
भवन परम १०	दुन्दर डगा	इतेर उत जय
आन नान	मुग १ आगे	धारी-निनारी
जीरा रजा	भमत उर आपमत	गुजरानतो वनस्पति
डुगणी १ मजुनो	गाउ-र-पटानी भाइके	वैलव.
गोत	हावा=अदेआठ	भाग २ लो.
डाउ सानु काये	ताले=के	मगीयो=आग
कामनी मान	दाज=जागणी	काटयो=कग इलवागो
कायु मारी भाया	धुमो=इगे	थया
किरेतार=अनावना	गरे=अह डागधी	पुयो=णीयो
	गउओ=आआद, सुणी,	

પ્રખ્યાત=ખાણીતો
 ઝુડ=જથો
 દીમે=દેખાય
 હરખી=આનંદ પામી
 હમે=ખુશી થાય
 ધરા=ઢેવાવો, ભરાવ
 આગમ=આગે આજીએ
 મેના=વડર
 હાથેહાથ=હાથ ધ
 મણુ=ખામી, ડસર
 છાયા=નીજો
 છુડી=તારી
 ખીનુ=ખીની ગદ્યુ
 અમૃત્ય=જેતી કિમત
 થઈ રાકે નહિ તે
 બુધ=બુદ્ધિ, અક્કલ
 હિલુ=વગરના
 ખપ=કામ
 ખરે=ખચિત, નક્કો
 વાડ=ગુનો, તકસીર
 કાએ=કાંઈ પણ
 શેનડી-જેરડી
 ઝુકે=નમે

કુભસ્થળ=હાથીના મા- ગીબેર ગી=તરેહ
 થાતી વચમાનો ટેકા તરેહના રગના
 ઝનાહિર=રત્ન આખે વળગે=આખને
 ગાઉ=વખાણ, તારીફ ગમે
 ડર ખેડી મહેડી, મહડી,
 ડદા=એડ બાતનુ ફૂલ મનમન ચર્મ
 ઝાડ એ ઝાડપર શ્રી ગુણી=ગુણકારી
 ફૂલુ ભગવાને ગો મનમવી-બહેડી
 પીના તુગડા લઈ માનમ-પીમળ, વામ
 મૂકયા હતા ચોપાસ=ચારે તરફ
 ઝીવી=ટડારી માહામણ-શોભિતા
 ખરે=પણ નક્કો કેમુડા=ખાખના ફૂલ
 જમરખી=જમરખી મુજફત=મુજમુખીના
 ડદા=જેળ ફૂલ
 પપાઉ=પપનમ પડ=પાડા
 મઝાદાર=નહેજતદાર, ચાપામુ=ચપ્રમા સાથે
 ગ્વાદિષ્ટ હામુ-હમતુ
 ગુજરાતનો વનસ્પતિ હાસુ આવે=ખાવે
 વૈભવ. તુરી=પીપી, સરણા
 ભાગ ૩ જે. અનિયા=મન્યા
 મઝા=આનંદ પુડો=જૂમ પાડે
 સુગંધ=સારી નાસ વૈભવ=નીના, શોભા
 સગની=ખેન ઈશિ=પરમેશ્વર

લીલા=શોભા

વાસ=નહાણુ, મુઠામ

જગદીશ=પરમેશ્વર

સખર ભયો પગેપુગ

ફાયા

ભાગ્ય નમીય

ભવ-દુનિયા

સાન-મતનય

સયા-ગયા

નિગાળનુ વર્ણન.

વર્ણન-હમીડત

પાય લાગુ-પગે લાગુ

ભાગ મટાડ, દૂર કર

મુખ-મોઢે

બે નપણી-સહાય

મનમોજે ખુશીથી

ગીત ગાયન

રૂપાગા=શોભિતા

ઉમગ હોસ, ઉલટ

બેગવણા નમડા

ખુશકાર=ખુશ કરનાર

રીઝી=ખુશી થઇ

ચળકતે=ઝળકતે

ખાળા=છાડરી

નડશો=ગામ કે ફેરાનો

ચિતગેલો નમુનો

નવન ગી=તરેહ તરેહના

રગના

તડતકતા=ચકચકતા

ભલા=સાગ

તખ્તા=આનસા

ભગ્યા-ટામ્યા

ચકર ચકર=ગોળ ગોળ

સખી=બેનપણી

સગ=સાથે

મનિ=બુદ્ધિ

ગે ખુશીથી

મઝા=આનંદ

ગન=છુટી

માયા હેત, પ્રીત

પગે=ઉપરે

શાન=ધીંગ

મીઠુ ભાખે=મીઠા વ-

ચન બોલે

ઘટા=ચાલાકી, ખુબી

ત્યાહી=ત્યા

ચોટે=વળગે

ગ્રાહી=છવાઈ, પથરાઈ

અહારી=આવી

મોજ=મજા

રદ=સુ દર

ભાગ્ય=નસીબ

જાગે=ઉઘડે

ભણતર=વિદ્યા

વણુ=વગર

પગુ સરખા=દોન જેવા

નર=પુરુષ

નાર=સ્ત્રી

અપાન=ધણાજ

નિગ્યા=બોયા

ત્રીજી ચાપડીનો “ ડિક્ટેશન શિક્ષક ” ત્રણ આના.

બાળકોની માગણી.

સમજુતી-હે પરમેશ્વર ! તમે સર્વજ્ઞાન પ્રાણી પદાર્થના માયાપ હો, માટે હું માગુ તે આપો, તમારા બળનું કાંઈ માપ નથી, હે પરમેશ્વર ! હું પગે લાગીને આટલું માગુ છું (૧) પહેલાં હું તમારો પ્યાર માગુ છું તમે અમારા પર મહેનગાની રાખો, તમારી મહેન બાનીથીજ અમે શરીરે સુખી રહીએ, માટે હે પરમેશ્વર હું પગે લાગીને આટલું માગુ છું, હે પરમેશ્વર (૨) હું, મારી મા ગર્ભે સુખી રહે એવું માગુ છું, મારા બાપ શરીરે સુખી રહે એવું માગુ છું મારા સગા વહાલા અને લાઈ મેનો શરીરે સુખી રહે એવું માગુ છું, હે પરમેશ્વર (૩) હું માગુ છું કે અમારું પોપણું ડરજે, વળી અનાજ, લુગડા અને આબરૂ પણુ આપજે અને ગંધા માણસના દુખ મટાડજે, હે પરમેશ્વર (૪) હું હેત લાનીને માગુ છું, કે હું બાળકને તમે સારી બુદ્ધિ આપો, અને નહારા બિચાર તથા નમરી ગીતભાતને કાઢી નાખો હે પરમેશ્વર (૫) હું માયાપની સેવા અને હમરા સાચુ બોધવાની દેવ માગુ છું વળી માગુ છું કે મારા મનમાનો અલ્લાહ કાઢી નાખો, હે પરમેશ્વર (૬) હું માયાળુ નવલાર, મીઠા વાણી અને બધાપર હેત ગહે એવું માગુ છું, કે જેથી દુનિયામા માઠ ગુજરાત થાય, હે પરમેશ્વર (૭) હું માગુ છું, કે મને ખરા ગરેનો (મોદનો માગ) બતાવો અને મારા મનમા દયા રખાવો, વળી પાન્ડાનું પુત્રેપુત્ર લલુ કરાવો, હે પરમેશ્વર (૮) હું માગુ છું, કે મને લલુવાની દેવ પાડજે, અને મારા મનની આખો ખુલ્લી કરજે, મનલગ્ય કે ખરૂં ખોટું સમજવાની બુદ્ધિ આપજે, વળી સાચનો આક્રમો સુરજ ઉઠાડજે મનલગ્ય

કે હુ માયુ બોનુ ડે એરી આયનો દેવાવો કરજે, હે પરમેશ્વર૦
 (૯) મ ઉપર પ્રમાણે જે જે માયુ તે તારી પાસ માગવાને હુ
 લાયક છુ અને તમ આપ છો તેથી આપના જોડા, હવે મને
 જે જે આપના લાયક હોય તે આપો, હે પરમેશ્વર૦ (૧૦)

નિશાળે જતી છાત્રીની હકીકત.

સમજુતી—મારી વહાલી બેન બહુ નાની છે, પણ સમજણુમા
 મોટી છે મતવળ ૫ સમજણ વધારે ૧ (૧) મારી વહાલી
 બેન ૩૭૭૦ કરતી નથી, અને આ મા નિસ્સ હતીજ હોય કે મતવળ
 કે હસમુખી કે (૨) મારી વહાલી બેન મળગકામા વહેલી અને
 બધાથી પહેલી ૧૩ જે (૩) મારી વહાલી બેન દરરોજ દાતાલુ કરે છે,
 ને ખુશીથી નહાય જે (૪) મારી વહાલી બેન ચોટયો ઓવાવે જે
 ને રોજ કપાળ નુગ્રવે કે (૫) મારી વહાલી બેન ૧૦૦ મુધી ગણે
 છે અને હોસથી “બૂ પા” ગીએ કે (૬) મારી વહાલી બેન નિશાળે
 જાય છે અને પ્રાત્ર દિવસ નિશાળે જનાનુ ચૂકતી નથી (૭) મારી
 વહાલી બેન પ્લેટ પન્ડ જે અને બહુ સમજુ દેખાય જે (૮) મારી
 વહાલી બેન પેન માગે છે ત્યારે બધાને વહાલી લાગે છે (૯) મારી
 વહાલી બેન હાથમા ચોપડી લે કે, અને હરખાતી હરખાતી ચાલે કે
 (૧૦) મારી વહાલી બેન લેશન કરે છે તેથી ગયામા નક્કી સારી
 ગણાય છે (૧૧) મારી વહાલી બેન વાન્ટાઓ વાચે છે તેથી બધાને
 ખુશાની ઉપજે છે (૧૨) મારી વહાલી બેન તાળી લઈને (તાળ
 સાથે) રસાળી ગગ્ગી ગાય છે ૧૩) મારી વહાલી બેનની મીઠી

વાણી જેવી મે દુનિયામા ડોહની મીડી વાણી સાલળી નથી (૧૪)
મારી વહાલી એન તમે વહાલા લાગો છો માટે તમને પસંદ પડે તે
માગી લો.

છોકરીઓની મીઠખાની

સમજૂતી—સૌ બેનો સ પીને આવો આને આપણે મીઠખાની કરીએ
બધાએ ધન્યવાદી કાઈક કાઈક ખાનાનું લાવો, આને આપણે ઉગ્મણી કરીએ
(૧) કોઈ મેંદલા ચણા અને કોઈ પાણી લાવી આને કોઈ કોપર
ને ખાડ લાવી આને (૨) કોઈ ખજૂર શોધી લાવી આને કોઈ
ચારોળી ખાતી ખાતી આની આને (૩) કોઈ ડહું છે એ તો બોટેલી છે
આને કોઈ મીડી બદામો લાવી આને (૪) કોઈએ માધા પરના
આળ્યા, આને એ તો ધણાજ ખોરા છે એમ સૌએ કહ્યું આને
(૫) કોઈ મુકા રાયણો તો કોઈ દગળા લાવી, આને કોઈ આમો
મળો લાવી આને (૬) કોઈ બગ્દના ચોસવા જેરી બરડી લાવી,
આને તે બેલ બાળકાએ ખુરી ચંદ કહ્યું આને (૭) કોઈ ખુશીયી
પેડો લાવી, આને પણ તે કોઈથી કેમે કરી લાગ્યો નહિ આને
(૮) પણ તે પત્થરથી લાગ્યો આને કોઈ સાગે લાડવો લાવી આને
(૯) કોઈ ડહું છે એ અમારા કામમા નહિ આવે આને ત્યારે
કહ્યું કે એ તમને નહિ મંડીએ, આને (૧૦) કોઈ સકકપારા લાવી,
આને તો કોઈ ગોળપાપડી અને ખારા મમરા લાવી આને
(૧૧) કોઈ પસંદ પડે તેવા ગાડીઆ લાવી આને તે તો રમતા
રમતાજ ખાઈ ગયા આને (૧૨) કોઈ પાચે પકવાન લાવી આને

તે જોઈ નક્કી મોમા પાણી આવે મનલગ્ય કે ખાવાનું મન થાય.
 આજે (૧૩) કોઈ ઘીથી નીતરતું દળ અને મગદળ લાવી, આજે.
 કાષ્ટએ તીખું તમતમતુ અથાણુ આપશું આજે (૧૪) કોઈ ખોખો
 ભરી ખાગેક લાવી આજે. કાઈ શેકલો પાપડ લાવી આજે. (૧૫)
 કોઈ કાઈ ચોરીને સતાડતી લાવી આજે. તે જેની આવી કે તરતજ
 પાછી મોકલી આજે. (૧૬) અને તેને કહ્યું બેન એ તો ચોરી
 કહીશ્ય આજે. હજી નગર ધનમાથી કાઈ પણુ લાવતું નહિ આજે.
 (૧૭) એટલામા એક ગરીબ છોડરી રૂતી આવી આજે. અને કહ્યું
 કે મારી મા કાન આપતી નથી આજે. (૧૮) એને હાથથી પાસે
 બેસાડી આજે. અને બધાએ ઉગ્ગણી કરવા માડી આજે. (૧૯)
 મધા હેનથી વહેચીને ખાય છે, આજે. અને કહે છે કે ખાઈ પી
 રહ્યા પછી ગળ્યા ગાના માડીએ આજે. (૨૦)

ગુજરાતની વનસ્પતિ શાલા. ભાગ ૧.

સમજુતી—ગુજરાત ફેશ સારો છે, સારો છે, સારો છે
 પરમેશ્વરે એને દુનિયામા સારો બનાવ્યા છે (૧) જ્યાં જુઓ ત્યાં
 આનંદ આનંદજ છે, કારણ કે પરમેશ્વરે પૈસા અત અનાજની
 મહેરબાની કરી છે (૨) ઘણી જાગ, બાજારો, ભાત, ઘઉં, ચણા, વટાણા
 અને વાલ થાય છે (૩) વળી જ્યાં ઘણી તુવેર, મગ, ચોળા, મઠ,
 અડદ, મકાઈ અને જવ ધણા થાય છે (૪) અને વળી દીવેલી, તલ,
 અળસી વગેરે ચીજો હજારો હજાર કળશી પાકે છે (૫) હુ ખરૂં
 કહું છું, કે એ ગણે ગણી શકાય એમ નથી, ગુજરાતમા તમામ

જાતનો કાચા મોના જવો કીમતી માલ પુષ્કળ થાય છે (૬) પરમેશ્વરે કાંઈ પણ ખામી ગખી નથી, પણ કિલટી હિંદુસ્તાન ઉપર ઘણી મહેરમાની કરી છે (૭) હે ભાઈ 'આપણીજ મોટી ભૂત છે, કે આપણે ગર્વિયાઈમાં આવી પહ્યા છીએ (૮) જો આવો ફળદ્રુપ મુલક ખીજાને મળ્યો હોય તો જિંદગીમાં તે દેખ નહીં જાણે નહિ. (૯) લોકો પોતાની બુદ્ધિથી કંઈ પણ હુન્નર પરદેશમાંથી શીખી લાવતા નથી, અને પોતાની માકલ પોટી છૂદે છે મતલબ કે આપદાદાના ધંપામાં કંઈ સુધારો કરતા નથી (૧૦) આપમત, આળસ અને અજેબાઈ એ બધું છોડી દે, અને દેશની લાગણીને માટે અભિમાન ગખી બને ફરે, મતલબ કે પરદેશમાં મુમાફરી કરે (૧૧) અહીં દારથી (રસદેશાભિમાનના અહીં દારથી) દેશ પાછો ચઢિઆતો કરે, અને મતા બેસતા પોતાના દેશનું મુખ ધરે (૧૨) સપ ગખીને, સરસ્વતી દેવીને યાદ કરીને, હુન્નર કળામાં અભિમાનથી છઠ્ઠલા થાઓ, મતલબ કે હુન્નર કળામાં મર્યા રહો (૧૩) કેડ બાંધીને જરાવારમાં આળસ દૂર કરીને તૈયાર થાઓ તો હુ વિચારીને કહુ છું કે તમારી છત છેજ (૧૪)

ગુજરાતની વનસ્પતિની શોભા. ભાગ ૨.

સમજાવતી—ગુજરાત ખરેખરો આગજ છે, અને ઘણા કળ-ફૂલવાળો હોવાથી જાણીતો થયો છે (૧) જ્યાં ઝાડોના ઘણા જ્યાં માવમ પડે છે, જેને જોઈને મન આનંદ પામી ખુશ થાય છે (૨) વડ ચારે તરફ ફરતો ફેલાવો કરે છે, તેની નીચે લશ્કર ઉતરતું હતું

(૩) હાથ ત્ર ધણા આગાઓ ળિગે છે, કહો કે ડુગીના સ્વાદમા કાઠ
ખામી છે ' (૪) વીમડાનો તીજો સારો છે, સારો, પણ આમડીની
પ્રીતિ નહારી છે ડાગલ કે વીમડા કડવો છે પણ તે અને તેની દના
ગુણકારી છે, આમડી ખાટી છે અને તે ને તેની હવા રોગ
ઉપજાવનારી છે (૫) કપાસનો છોડ ડેવો સારો છે ' એ પોતે નાનો
છે પણ દુનિયાને ાડનારો છે મરણ કે ડના લુગડા બને છે ને તે
આખી દુનિયા પરેડે છે (૬) આ ખચખસનું ખેતર ડેવું ખીલી
રહ્યું છે ' જેના રસનું ત્રાગ કીમતી અટીણુ મને છે (૭) અક્કવ
વગન્ના માણુમાં ને વગર ડારણે (શોખને માટે) ખાય, તો નકકો
મરેજ, એમા એનો ડાઇપણ વાક નથી (૮) આ ઉભી શેઠડીઓ
ડેવી શોભે છે ' જો,જો, એની ચમડીઓ ડેવી નમે છે ' (૯) પેનું
કણસનું કળ ડેવું મોટું છે ' તે હાથીના માથાની વચમાન' દેકા
જેવું દેખાય છે ' (૧૦) જો,જો બધા જાડા રતનાજી છે મતડખ
કે ધણા તીમતી છે, ૯ ડોના વખાણુ ડર અને ડોના ન કર (૧૧)
આમાપાવવ, ડદમ, પીપળ, ખીચી અને જાણે આકાશને ટકારી રહ્યું
હોય એવું ઉચ્ચ તાડનું જાડ પણ છે (૧૨) વાસ, સાગ, સગવો,
ખાવળ, ખાખર, ખજુરીઓ, અને આવળના જાડ પણ છે (૧૩)
જમખળી, કમખળી, બોડી, મીતાફળી, કેળ, અને દાડમડીઓના જાડ
છે (૧૪) ડોડી, રાયણ, લીંણુ, જાણુ, નાગ ગી, અશુર, અને રોતગના,
સાથા ફળ તુ ને ૧૬૫ વળી પપનસ ડાવસા અને દ્રાખો એવા
સાખો નાદરાળા મેના થાય છે (૧૫)

ત્રીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા.

ગુજરાતની વનસ્પતિની શોભા. ભાગ ૩.

સમજૂતી—હે બેન ! ક્યુનો આનંદ તો આપણા ગુજરાત દેરામાં જ છે કારણ કે તેમાં મોના જેવી શોભા અને સારી વાસ એ બને છે (૧) કૂલો કેવા તરેલ તરેલના રંગના છે તે ગાડીને આમે વળગે એવા છે મનનમાં કે તે આખને હાથમાં લેવા ગમે છે (૨) વળી તેની ખુશબો એવી સારી આવે કે કે તેથી આમે ગુજરાત દેશ બહાર બહાર ચલે રહે છે (૩) જીવ, જાત, જાતી, સાહેલી, પાગલતડ, ચપો અને ચપેલીના ફૂલ છે ૪ ગુણુદારી ગલમ, મોગરો, અરમગરો, ગુનડી, તગર, તુળસી અને ડમગના છાંડ પાલ છે ૫ ચામ તરફ જંગનો ફોળા મનમન થઈ રજા છે, પ્રેમાનુ નામ વેળા વાગે જી સાગ સાસ આવે ૭ ( ) પાણીમાં કમગના ફૂલ ચામે તરફ પ્રાણીની જ્યાં છે આજે ગુનયાસના ફૂલ પ્રવા શોભિતા લાગે ૭ ૭ આ ગુલાનાના ફૂલ પ્રવા શોભી રજા છે ' કેસુડાના તથા કેમ્બુઆના ફૂલ પાવા વાગે છે (૮) હે બેન ! પેલા મુદર ગજમુખી પ્રવા જગતી પાહળ પ્રેમથી પ્રવા કહે છે ' (૯) પોયળીના ફૂલ ચંદ્રમા સાથે પરખેના છે, તેથી જ્યારે તે ચંદ્રમાને જુએ છે ત્યારે તે ખીન છે ૧૦ ડગ્લા અને તનખનીયાના ફૂલ મળના ખીયા છે, અને ધતુરના ફૂલ ખીંખી જના ગનેવા છે, (૧૧) જાણે વન પરમેશ્વરની શ્રીલા પોદાગુ હોયની ' અને રાહામાં પાલુ પરમેશ્વરનું રહેણાણ છે (૧૨) જ્યાં જોડે છુ ત્યાં પરમેશ્વર પુરપુરે કેલાયો હોય, એમ લાગે છે નનવરામ કપિ કહ છે, કે મારૂં સારૂં નસીબ કે ૯ દુનિયાના સાર તરફ ગયા મનલમ કે દુનિયાનો સાર મેં કહી બતાવ્યો

નિશાળની હકીકત.

સમજુતી—મા, ૧૬ તને પગે લાગીને કહુ છુ કે તુ મને નિશાળે નક, મા, ૧૭ માટેથી માગી લઉ છુ કે મારા બહુવાના કોડ તુ પુન પાડ (૧) મા માગ જેવડી માગે ઘણી સહીઅગે જો, જો, આપડીઓ લદને લખવાને જાય છે (૨) મા, જો, જો એ ડવી અનદથી નિશાળે જાય છે' હે મા' ત્યા જો જાય તો દગ્ગેન જીત ગવાય છે (૩) મા, ત્યા શોભિતા જગની (ગગાકાની) એક પેટી ભરેલી છે, હે મા, તેને ત્યા ખેડી હાસથી જુએ ૭ (૪) મા, બીજી પેટી ખુન કો એના રમકડાની છે, મા જને માણસા ખુરીથી આકારની પેટી કહે છે (૫) મા, વળી ત્યા શોભિતા જગના આગ્રામ ધણા લખાટા પગેલા છે તે વડે છોકરીઓ ગજો છે (૬) મા, તરેલ તરેલના જગજગતા રગવાળા નવા નકશાઓ સાગી મેને લીતે ટગાવ્યા છે તે જાણે આરસા હાયની' (૭) મા, ત્યા એક ચીતરેયો ગોગો (પંચીનો ગોગો) ચારે તરફ ફરી શકે એવો છે, મા, સાચુ કહુ છુ કે ખરેખર તે ચકર ચકર ફરે છે (૮) મા ૧૬ એક દલાડા મારા ખેનપણી સાથ ત્યા ગઈ હતી, મા, તજ દિવસથી ખુશીથી બહુવાની મરજ થઈ (૯) મા, નિશાળમા તો બહુવાની મગ્ન છે મા, ત્યા એક વાગે નમવાની રમ મળે છે (૧૦) મા, ત્યા મહેતાજ બધાપર ધણી માયા નખે ૭, મા, મહેતાજ હમેસા ધીંગ નવબાવથી મીઠુ ખોલે છે (૧૧) મા, ત્યા શીખવવાની કવી ખુબી છે' મા, ચાર તરફ ઘટા છવાઈ રહી છે તેથી ત્યા બહુવામા મન ચોટ છે (૧૨ મા, આરી નિશાળે બહુવા જવુ એ તો આનંદજ મા, ત્યા હમેસા

રમ્યા કરતાં ભણવું ગમે છે (૧૩) મા, જે નિશાળ બહારથીજ
લલચાવે એવી છે, હે મા, જે ત્યાં જઈને હોસથી ભણીએ તો
નમીજ ઉધડે (૧૪) મા, વિદ્યા વગર સ્ત્રી અને પુરુષ દોર સન્ધ્યા
રહે છે, મા, મેં ભણતરમાં ઘણાજ સુખો જોયા છે (૧૫)

સમાપ્ત.

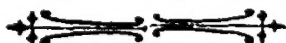
ભાષા શુદ્ધિ અપૂર્વ પુસ્તક

બાળપોથીથી પાચમી ચોપડી સુધીના “ ડિક્ટેશન શિક્ષક ”
બીજા ધોરણની સૃષ્ટિજ્ઞાનની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના.
કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ. સાહિત્ય—સુરત.

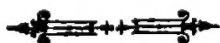
પ્રસિદ્ધ કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું કેકાણું શાહપોર-સુરત.

મુગ્ધ બરાનપુરી ભાગળ ઉપર આવેલા શ્રી “ અનાવિલ ” પ્રીન્ટીંગ

પ્રેસમાં રઘુભાઈ લલુભાઈ દેશાઈએ ગ્રામ્ય

બાજી ૩ ૭

નકલ ૧૦૦૦

સને ૧૯૨૪.

ડિક્ટેશન શિક્ષક ખા ૧ થી ૫.

આળખાથીના બે આના.

ભા. ૧ પહેલી ચોપડીના. અઢી આના.

ભા. ૨ બીજી ચોપડીના. ત્રણ આના.

ભા. ૩ ત્રીજી ચોપડીના. ત્રણ આના.

ભા. ૪ ચોથી ચોપડીના. ચાર આના.

ભા. ૫ પાંચમી ચોપડીના. ચાર આના.

“ડિક્ટેશન શિક્ષક”માં શું શું છે ?

૧] પાઠ્યપુસ્તક અધર શબ્દો.

૨] જોડણીના એકજ સરખા નિયમવાળા શબ્દો.

૩] કઠિન મળતા શબ્દોની તારવણી.

૪] જોડાક્ષર. ૫] મળતા જોડાક્ષર.

૬] પરીક્ષાના ડિક્ટેશનમાં આવનાર શબ્દો.

ગુજરાતની સામાન્ય લૂગોળની પ્રશ્નોત્તર માળા ૩ આના.

દ્વિધારણવાર ધુણ “મુખ્યલિખ શિક્ષક” તૈયાર છે.

“આળખાવણી”ની નોટ ભા. ૨. બે આના.

મેસર્સ. સી. ડી. શાહ. એન્ડ કો. કૃત. અર્થની નોટો.

પહેલીના	અર્થ ૦-૨ ૧	છટીના	અર્થ ૦-૬ ૦
બીજીના	,, ૦-૪-૦	સાતમીના	,, ૦ ૧૦ ૦
ત્રીજીના	,, ૦-૫-૦	કન્યા ૧ લીના	,, ૦-૪-૦
ચોથીના	,, ૦-૭-૧	કન્યા ૨ જીના	,, ૦-૫-૦
પાંચમીના	,, ૦-૮-૦	કન્યા ૩ જીના	,, ૦ ૭-૦

છગનલાલ મોતીરામ શાહ શાહપોર-મુરત

